

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Hayvancılık Genel Müdürlüğü

2025 AİLE YILI

Sayı : E-71037622-010.06.01-22079028

26.11.2025

Konu : Şap Hastalığına Duyarlı Hayvanların
Korunmuş Bölgelere Sevklerinde
Uygulanacak Prensipler Genelgesi

GENELGE
2025-9

Bakanlığımızca yürütülen uzun ve özverili çalışmalar neticesinde, 27 Mayıs 2010 tarihinde Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı (WOAH) tarafından Trakya (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, İstanbul Avrupa Yakası, Çanakkale Avrupa Yakası) şap hastalığından aşılı ari bölge olarak ilan edilmiştir.

Bu kapsamda; şap hastalığından aşılı ari bölgeye ve yeni ilan edilecek korunmuş bölgelere şap hastalığına duyarlı canlı hayvan sevkleri WOAH Kara Hayvanları Sağlığı Kodu kriterlerine uygun olarak hazırlanan ve aşağıda belirtilen kurallar çerçevesinde yapılır:

A. Şap hastalığından aşılı ari statüsü

Bir ülkenin ya da bir bölgenin WOAH kurallarına göre şap hastalığından aşılı ari olarak tanımlanabilmesi için bölgede son 2 yılda şap hastalığının hiç görülmemiş olması, son 12 ayda virüs sirkülasyonunun tespit edilmemesi ve bu durumun epidemiyolojik çalışmalar ile ispat edilmesi gerekmektedir. Ülke sınırlarımız içerisinde sadece Trakya aşılı ari statüsüne sahip korunmuş bölgedir. Bakanlığımızca yeni oluşturulacak ve ilan edilecek korunmuş bölgeler il müdürlüklerine ayrıca bildirilir.

B. Trakya'nın ve bundan sonra ilan edilecek korunmuş bölgelerin şap hastalığından aşılı ari statüsünün sürdürülebilirliğinin sağlanması

Korunmuş bölgelere yapılacak hayvan sevkleri için aşağıdaki şartları karşılaması durumunda, resmi veteriner hekim tarafından Yurtiçi Hayvan Sevklerine Mahsus Veteriner Sağlık Raporu düzenlenir:

1. Hayvanlar, doğumlarından itibaren işletme değiştirmemiş olmalı ya da numune alındığı tarihte en az 3 aydır bulundukları işletmede barındırılıyor olmalıdır.

2. Korunmuş bölgeye (Trakya) sevk edilecek hayvanların bulunduğu işletmelerdeki izolasyon kuralları Ek-1'de yer almaktadır. İl/ilçe müdürlüğü resmi veteriner hekimleri tarafından işletme sahipleri ve işletmenin bakımından sorumlu kişiler izolasyon kuralları konusunda bilgilendirilir.

3. Numune alındığı tarihte işletmenin bulunduğu 10 km'lik yarıçaplı alan içerisinde en az 3 aydır şap hastalığı görülmemiş olmalıdır.

4. Numune alındığı tarihten hayvanların sevk gününe kadar işletmenin bulunduğu 10 km'lik yarıçaplı alan içerisinde şap hastalığı mihrakı olmamalıdır.

5. İzolasyona alınacak hayvanların, izolasyon başlangıç tarihinden 21 gün öncesine kadar şap aşısı bulunmuyorsa bu hayvanlar izolasyona alınmadan önce şap aşısı ile aşılanır.

6. Hayvanlar sevk edilmeden önce en az 30 gün süre ile bir işletmede izole edilir. 30 gün sonunda bütün hayvanlardan şap virüsü enfeksiyonu ve hastalığın varlığı yönünden test edilmek üzere numune

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 27FB8C5D-CDE5-4A63-AC83-A4E360B3A01F

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

KEP: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Gökhan KURU

Veteriner Hekim

Telefon No: (312) 287 33 60

alınır. İzolasyon şartları hayvan sevk edilinceye kadar devam ettirilir. Toplanan numuneler şap virüsü enfeksiyonu ve hastalığı yönünden (serolojik- virolojik) test edilir.

7. İzolasyon sonunda yapılacak testler Ek-2'de yer alan "Test İşlemleri İçin Gerekli Koşullar" çerçevesinde gerçekleştirilir.

8. Testlerin tamamı Şap Enstitüsü Müdürlüğü veya Bakanlıkça belirlenecek Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlükleri tarafından yapılır. Numuneler doğrudan analizin yapılacağı Enstitü Müdürlüğüne gönderilir.

9. İzolasyon kuralları bozulmadığı takdirde ilgili Enstitü Müdürlüğünden alınan rapor, raporlama tarihinden itibaren 15 gün geçerlidir. Bu süreyi geçiren işletmedeki hayvanlara sevk verilmez ya da hayvanlar yeniden teste tabi tutulur.

10. Bu Genelge hükümlerindeki şartlara uyan hayvanların sevklerine izin verilir. Bakanlıkça hayvan sevklerine ilişkin belirlenen aşı şartlarına uyulur.

11. Nakledilecek hayvanlarda sevk günü şap hastalığı belirtisi bulunmamalıdır.

12. Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar bulundukları işletmelerden yüklemenin yapılacağı yere nakledilirken şap hastalığına maruz kalmamalıdır.

13. İlçe müdürlükleri Trakya ve korunmuş bölgelere yapılacak hayvan sevklerinde, il müdürlüğünün bilgisi dâhilinde işlemleri yürütür.

14. Korunmuş bölgelere gönderilecek olan izolasyon süresi tamamlanmış ve test edilerek negatif raporlanmış hayvanlar ile diğer illere gönderilecek hayvanlar aynı araç ile sevk edilmemelidir.

15. Yurtiçi Hayvan Sevklerine Mahsus Veteriner Sağlık Raporuna; Dezenfeksiyon Belgesi, Hayvan Nakilleri Takip Formu (Ek-3), ilgili Enstitü Müdürlüğü tarafından düzenlenmiş rapor ile büyükbaş hayvanlar için pasaport, küçükbaş hayvanlar için Nakil Belgesi eklenir.

16. Korunmuş bölge girişlerinde oluşturulan Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonlarında hayvanların sağlık kontrolleri yapılır, sevk için gerekli olan evraklar incelenir.

17. Korunmuş bölgelere yetiştirme amacı ile sevk edilen hayvanların, varış işletmesinin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından işletmeye geldiğine dair yerinde tespitleri yapıldıktan sonra durum tutanak altına alınır ve hayvanların varışları yapılır. Bu hayvanlar 30 günlük karantinaya alınır, karantina süresi içerisinde Bakanlıkça hayvan sevklerine ilişkin belirlenen aşı şartlarına ilave olarak şap aşısı uygulanır.

18. Yetiştirme amacıyla sevk edilecek hayvanlardan serolojik testler yapılmak üzere serum numuneleri alınır. Serolojik testlerden negatif çıkan hayvanların hareketine izin verilir. Test sonucunda pozitif çıkan hayvanlarda virolojik test uygulanır. Virolojik testlerin negatif sonuçlanması durumunda bu hayvanların da hareketine izin verilir.

19. Geçici kurban satış ve kesim yerlerine yapılacak hayvan sevkleri için serolojik testler yapılmak üzere serum numuneleri alınır. Serolojik testlerden negatif çıkan hayvanların hareketine izin verilir. Test sonucunda pozitif çıkan hayvanlarda virolojik test uygulanır. Virolojik testlerin negatif sonuçlanması durumunda bu hayvanların da hareketine izin verilir.

20. Küçükbaş hayvanların Kurban Bayramı zamanında İstanbul ili Avrupa yakasında bulunan kurban satış ve kesim yerleri dışında yıl boyu korunmuş bölge olarak ilan edilen Trakya ve daha sonra ilan edilecek korunmuş bölgelere Anadolu'dan sevk yasaktır.

21. Bakanlıktan izin alarak deneysel amaçlı çalışmalarda kullanılmak üzere sevk edilecek domuzlardan serolojik testler yapılmak üzere serum numuneleri alınır. Serolojik testlerden negatif çıkan hayvanların hareketine izin verilir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 27FB8C5D-CDE5-4A63-AC83-A4E360B3A01F

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

KEP: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Gökhan KURU

Veteriner Hekim

Telefon No: (312) 287 33 60

C.Hayvan sevkleri konusunda il/ilçe müdürü ve resmi veteriner hekimin sorumlulukları

1. İl müdürlüğü tarafından, merkezde Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü/Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürlüğünde ve ilçe müdürlüklerinde görevli resmi veteriner hekimlere bu Genelge tebliğ edilerek ilgili personele eğitim verilir.

2. Trakya'ya veteriner sağlık raporu düzenleyen resmi veteriner hekim izolasyon başlangıcından sevk işlemi tamamlanana kadar her türlü iş ve işlemleri takip eder.

3. Genelge ve sevklerle ilişkin yapılan tüm evraklar dosyasında muhafaza edilir.

Ç. Hayvan sevk kontrol noktaları

Trakya'ya geçecek hayvanların sağlık ve belge kontrolleri 7/24 esaslı olarak faaliyette bulunan Çanakkale ve Marmara Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonlarında yapılır. Yapılan kontrollere eşlik etmek üzere kolluk kuvvetlerinden İl Müdürlüğü tarafından personel talep edilir.

1. Çanakkale- Çanakkale Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonu

Çanakkale ili üzerinden Trakya'ya geçecek canlı hayvan taşıyan nakil araçları 1915 Çanakkale Köprüsü girişinde bulunan Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonu'na "Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik" kapsamında uğramak zorundadır. Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonu'nda hayvanların sağlık ve belge kontrolleri yapılır, köprü üzerindeki araç geçişlerinin MOBESE kameralarından izlenmesi ve kaçak geçişlerin tespit edilmesi sağlanır.

2. İstanbul – Marmara Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonu

İstanbul ili üzerinden Trakya'ya geçecek canlı hayvan taşıyan nakil araçları Yavuz Sultan Selim Köprüsü girişinde bulunan Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonu'na "Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik" kapsamında uğramak zorundadır. Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonu'nda hayvanların sağlık ve belge kontrolleri yapılır, köprü üzerindeki araç geçişlerinin MOBESE kameralarından izlenmesi ve kaçak geçişlerin tespit edilmesi sağlanır.

3. Marmara Bölgesinden İstanbul ve Çanakkale illerine bağlanan tüm yollarda Çanakkale, Balıkesir, Bursa, Yalova ve Kocaeli illerinden denizden geçiş yapılabilecek iskele ve limanlarda özellikle Kurban Bayramı öncesinde olmak üzere yol kontrolleri sıklaştırılır. Yol kontrollerinde kolluk kuvvetleri ile gerekli koordinasyon sağlanarak yol kontrolleri yapılır ve kontrol sonuçları raporlanarak tutanak altına alınır.

4. Trakya'ya belgesiz hayvan girişi ya da Trakya'da herhangi bir hastalık şüphesi durumunda iller arası bağlantı sağlayan yollarda kolluk kuvvetleri ile iş birliği yapılarak kontroller gerçekleştirilir.

5. Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonlarında yapılan tüm denetimler veri tabanına kayıt edilir.

6. Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonlarında ve varış işletmelerinde bu Genelgenin **B bölümü 15'inci** maddesinde yer alan belgeler aranır ve kontrole tabi tutulur.

7. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan geçişi olabilecek feribot ve köprü işletmelerine konunun hassasiyetine yönelik yazışmalar il müdürlüklerince yapılır.

D. Aşı ve aşılama

Bakanlığımızca belirlenen aşılama programı kapsamında aşılama yapılarak, uygulanan aşılar Veteriner Bilgi Sistemine girilir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 27FB8C5D-CDE5-4A63-AC83-A4E360B3A01F

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

KEP: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için:Gökhan KURU

Veteriner Hekim

Telefon No:(312) 287 33 60

E. Aşılı ya da aşısız ari ülkelerden korunmuş bölgeye ithalat kuralları

1. Aşılı ya da aşısız ari bir ülkeden ithal edilen hayvanların, Trakya'ya sevk edilmek üzere Anadolu'nun bir noktasından ülkemize giriş yapabilmesi için, giriş noktasının şap hastalığı yönünden kısıt altında olmaması gerekmektedir.

2. Ülkeye giriş noktasından ithal edilen hayvanların, korunmuş bölgede yer alan varış noktasına kadar şap virüsü ile temas ettirilmeden gönderilmesi sağlanır. Varış noktasına kadar hayvanlar hiçbir şekilde araçtan indirilmez.

3. Nakil araçlarının temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri resmi veteriner hekim gözetiminde yapılır ve dezenfeksiyon belgesi düzenlenir.

4. Sevkler, Veteriner Giriş Belgesi ile yapılır.

F. Şüpheli vaka bildirimi

1. "Şap Hastalığı Benzeri Semptom Gösteren Hastalık Listesi" Ek-4'de verilmiştir. Sevk edilecek hayvanlar söz konusu hastalıklar ve şap hastalığı yönünden muayene edilir.

2. Her şüpheli vaka için mevzuat hükümleri doğrultusunda hareket edilir.

3. Hayvanlardan toplanan her bir numune ilgili Enstitü Müdürlüğüne en seri şekilde gönderilir.

4. Laboratuvar sonucu pozitif çıkması halinde, Şap Hastalığının Kontrolüne İlişkin Yönetmelik kapsamında yayımlanan Şap hastalığı Acil Eylem Planı uygulanır.

G. Paydaşların bilgilendirilmesi

1. Genelge'nin paydaşlara, yetiştiricilere ve diğer sivil toplum kuruluşlarına duyurulmasını sağlamak üzere toplantılar il müdürlükleri tarafından düzenlenir.

2. Anadolu illerinden korunmuş bölgeye hayvan sevkleri konusunda toplantılar düzenlenerek yetiştirici ve paydaşlar bilgilendirilir.

3. Bilgilendirme toplantılarına ait katılımcı listeleri ve tutanakları il/ilçe müdürlüklerince dosyalanır.

Ğ. Hayvan sahipleri ve araç sürücülerinin dikkat etmesi gereken hususlar

1. Hayvan satan, nakleden veya taşıyan kişiler Genelge hükümlerine uymakla yükümlüdür.

2. Yetiştiriciler hayvanlarının aşılı ya da aşısız olup olmadıklarının kontrolünü yapmalıdır. Aşısız hayvanların aşılarını tamamlatarak, bu Genelge hükümleri doğrultusunda sevk talebinde bulunulur.

3. Yetiştiriciler ve araç sahipleri yola çıkmadan önce B bölümü 15'inci maddede yer alan evrakları tamamlamalıdır.

4. Sevke konu hayvanlara ait Veteriner Sağlık Raporu ve rapora eklenen evraklar varış işletmesinin bulunduğu ilçe müdürlüğüne teslim edilir.

H. Korunmuş bölgelerde uygulanacak hükümler

1. Korunmuş bölgede şap hastalığı belirtisi gösteren veya laboratuvarlarca hastalığın varlığı tespit edilen hayvanlar itlaf ve imha edilir. Bu işletmelerde herhangi bir klinik belirtili göstermeyen hayvanlar ise kesime sevk edilir. İtlaf/imha edilen ve kesilen hayvanların takdir edilecek kıymetlerinin tamamı yetiştiriciye tazminat olarak ödenir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 27FB8C5D-CDE5-4A63-AC83-A4E360B3A01F

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

KEP: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için:Gökhan KURU

Veteriner Hekim

Telefon No:(312) 287 33 60

2. Korunmuş bölgeye Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar dışında belgesiz getirilen hayvanlar tüm masrafları sahibine ait olmak üzere en kısa sürede kesimhanede kestirilir ve bu hayvanlar için tazminat ödenmez.

3. Korunmuş bölgede yer alan işletmelerde bulunan hayvanların tamamı Bakanlık veri tabanında kayıtlı olmak zorundadır. Kayıtlı olmayan hayvanlar Bakanlıkça belirlenen esas ve usuller dışında korunmuş bölgeye getirilmiş olarak kabul edilir. İşletmelerde tespit edilen bu tür hayvanlar, tüm masrafları sahibine ait olmak üzere doğrudan kesimhaneye sevk edilir.

4. Kurban Bayramı nedeni ile hayvan pazarlarına getirilen ancak satılmayan kurbanlık küçükbaş ve büyükbaş hayvanlar, İstanbul İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün uygun gördüğü bir kesimhanede kestirilir veya korunmuş bölge dışına sevk edilebilir. Korunmuş bölge içerisinde başka bir işletmeye sevkine izin verilmez.

I. Trakya'da Kurban Bayramı için ilave önlemler

Özellikle İstanbul İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Anadolu ve Trakya'da oluşturulacak kurbanlık hayvan satış noktaları ve kesim yerleri gibi hususlarda İstanbul Valiliği ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile iş birliği içinde çalışır. Hayvan Sağlığı Zabıtası Komisyon Kararlarını, hazırladıkları uygulama planlarını Bakanlığa ve ulusal basın kuruluşları ile ülke geneline duyurur.

Anadolu'dan Trakya'ya geçici kurban satış ve kesim yerlerine yapılacak sevkler sadece İstanbul ili Avrupa yakasında bulunan geçici kurban satış ve kesim yerlerine yapılır. Kurban satış yerlerine büyükbaş ve küçükbaş hayvan girişleri Kurban Bayramından 15 gün önce başlar ve Kurban Bayramı sonuna kadar devam eder. Geçici kurban satış ve kesim yerlerine yapılacak hayvan sevkleri için serolojik testler yapılmak üzere serum numuneleri alınır. Serolojik testlerden negatif çıkan hayvanların hareketine izin verilir. Test sonucunda pozitif çıkan hayvanlarda virolojik test uygulanır. Virolojik testlerin negatif sonuçlanması durumunda bu hayvanların da hareketine izin verilir.

İstanbul ilinin Avrupa yakasında yer alan kurban satış ve kesim yerleri dışındaki Trakya'da bulunan kurban satış ve kesim alanlarına, Anadolu'dan büyükbaş ve küçükbaş hayvan sevkine izin verilmez.

İ. Denetim

1. İl Müdürü, İl Müdür Yardımcısı, Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürü/Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği Şube Müdürü ve İlçe Müdürleri bu Genelge hükümlerinin yerine getirilmesinden ve yakın takibinden sorumludur.

2. Yılın herhangi bir döneminde Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı (WOAH) yetkilileri ve Bakanlığımız tarafından yerinde incelemeler yapılacağından kayıtların zamanında tutulması ve denetime hazır halde bulundurulması gerekmektedir.

Bu kapsamda; 28.08.2020 tarih ve 2020/06 nolu Genelge yürürlükten kaldırılmış olup şap hastalığından aşıllı ari bölgelere yapılacak hayvan sevk işlemleri 2025-9 Nolu Genelge hükümleri doğrultusunda yürütülür.

Gereğini rica ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 27FB8C5D-CDE5-4A63-AC83-A4E360B3A01F

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

KEP: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Gökhan KURU

Veteriner Hekim

Telefon No: (312) 287 33 60

Ek:

- 1 - İzolasyon Kuralları (1 Sayfa)
- 2 - Test İşlemleri İçin Gerekli Koşullar (5 Sayfa)
- 3 - Trakya Hayvan Nakilleri Takip Formu (2 Sayfa)
- 4 - Şap Hastalığı Benzeri Semptomlar Gösteren Hastalıkların Listesi Egzotik Hastalıklar (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 27FB8C5D-CDE5-4A63-AC83-A4E360B3A01F

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eskişehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

KEP: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Gökhan KURU

Veteriner Hekim

Telefon No: (312) 287 33 60

KORUNMUŞ BÖLGEYE (TRAKYA) SEVK EDİLECEK HAYVANLARIN BULUNDUĞU İŞLETMEDEKİ İZOLASYON KURALLARI

1. İzolasyon uygulanacak işletme, köy/mahalledeki diğer hayvancılık işletmelerinden ayrı olmalıdır.
2. Hayvanların barındırılacağı izolasyon binaları kolay temizlenebilir ve dezenfekte edilebilir olmalıdır.
3. Hayvanlar işletmeye alınmadan önce gerekli temizlik ve dezenfeksiyonu yapılmalıdır.
4. İzolasyona alınan hayvanlar izolasyon süresi boyunca başka hayvanlarla kesinlikle temas ettirilemez.
5. İzolasyonda bulunan hayvanlar resmi veteriner hekim onayı olmadan işletmeden çıkarılamaz.
6. İzolasyondaki işletmeye hayvanların bakımından sorumlu kişiler ve yetkili veteriner hekim dışında kimse alınmamalıdır.
7. Hayvanların bakımından sorumlu kişiler başka hayvanlarla ilgilenmemelidir.
8. Hayvanlara verilecek yemler ayrı yerde muhafaza edilmeli ve diğer hayvanların yemleri ile karıştırılmamalıdır.
9. İzolasyon binasının girişinde gerekli biyogüvenlik önlemleri alınmış olmalıdır.
10. İzolasyon süresi son hayvan girişi dikkate alınarak başlatılır.
11. İzolasyon süresi hayvanın sevk gününe kadardır.
12. İzolasyonun 30. gününden sonra kan alınır ve hayvanların sevkı yapılmaya kadar izolasyon devam eder.
13. İzolasyona alınan hayvanlara ilave hayvan girişi yapılmış ya da yapılacaksa izolasyon süresi yeniden baştan başlatılır.
14. İzolasyon süresince işletmede bulunan hayvanlar belirli aralıklarda veteriner hekim tarafından klinik muayeneden geçirilir.
15. İzolasyona alınan hayvanlar hakkında düzenli kayıtlar tutulur. (Hastalanan, ölen, tedavi edilen, karantinaya giren, çıkan vs.)
16. Yukarıda belirtilen önlemler hayvanlarda alınan ve laboratuvara gönderilen numuneler sonuçlanıncaya ve hayvan sevkleri yapılmaya kadar devam ettirilir.

TEST İŞLEMLERİ İÇİN GEREKLİ KOŞULLAR

Serum alınacak hayvanlar:

Trakya'ya yetiştiricilik amacıyla sevk edilecek şap hastalığına duyarlı hayvanlar WOAHA Kara Hayvanları Sağlığı Kodunun 8.8.16' da Geçici kurban satış ve kesim yerlerine sevk edilecek şap hastalığına duyarlı hayvanlar ise WOAHA Kara Hayvanları Sağlığı Kodunun 8.8.12' de yer alan hükümleri doğrultusunda sevk edilir. Bu kapsamda serum alınacak hayvanlarda aşağıdaki şartlara göre hareket edilir:

1. Doğumlarından itibaren orijin işletmede barındırılmış olmalı veya en az 3 aydır orijin (bulundukları) işletmede barındırılmış olmalı ve işletmenin 10 km çevresinde en az 3 ay süresince şap hastalığı görülmemiş olmalıdır.
2. Sevk edilmek amacı ile 30 gün süre ile bir işletmede izole edilmiş olan tüm hayvanların kan numuneleri en erken 30. günde alınır.
3. İl Müdürlükleri hayvanların izolasyon sürecinin başlangıcında, kan alımında kullanılacak vakumlu kan alma tüpleri ve gerekli diğer ekipmanları (Eppendorf tüpler ve serum gönderme kutuları) Şap Enstitüsü Müdürlüğünden yazılı olarak talep edilir.
4. Şap Enstitüsü talepleri alır almaz gerekli malzemeleri ilgili İl Müdürlüğüne gönderilir.

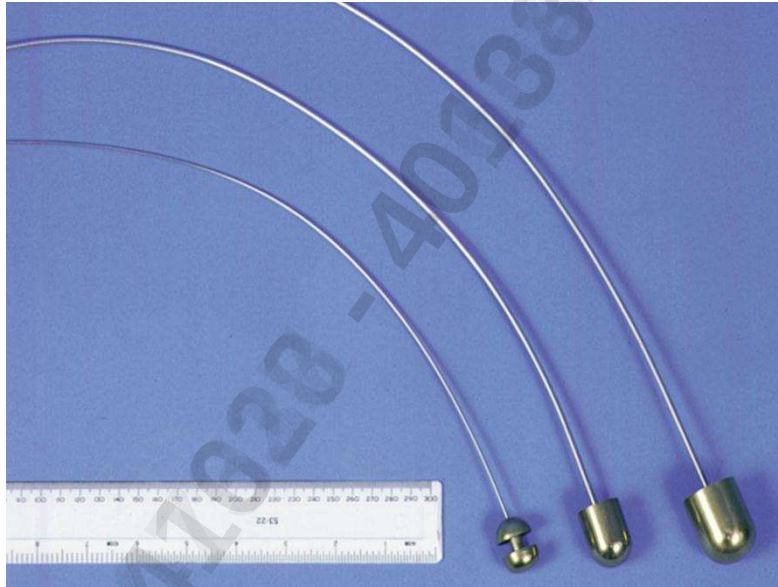
Serumların örneklenmesi:

5. Alınan kan örneklerinden, serumlar ayrılarak eppendorf tüpler içine konulur. Serumun konulduğu her tüpün üzerine serum sıra numarası tam ve okunabilir şekilde yazılır. Tüplerin üzerine bilgiler, cam kalem ile yazılacak, kesinlikle flaster, etiket vb kullanılmaz. Eppendorf tüplere kan serumlarını aktarırken karışıklık yapılmaması için alınan kanlarda şu işlem sırası takip edilir:
 - a) Eppendorf tüplere aktarılan serumların ait olduğu hayvana ait kulak küpe numaraları veri tabanına girilir.
 - b) Eppendorf tüpler üzerine sadece "serum sıra no" yazılır.
 - c) Serum test talepleri -serum girişleri veri tabanı üzerinden yapılır.
 - d) Eppendorf tüplerde gönderilen serumlar serum gönderme kutusu içine veri tabanında oluşturulacak gönderme sırası dikkate alınarak dizilmelidir. Serumların kutuya dizilme sırası ve veri tabanında sıra aynı olmalıdır. Veri tabanı girişlerinde aksama olduğunda excel ortamında oluşturulacak form sap@tarimorman.gov.tr mail adresine gönderilir.
 - e) Serum kutuları belli bir serum sayısı için tasarlandığından, kutudaki sayıdan daha az sayıda serum gönderilmesi durumunda ilçenizde bulunan diğer işletmelere ait serumların ortak olarak aynı kutuda gönderilmesi, kutuların boş bırakılmamasına dikkat edilmesi, işletmeleri ayırmak için kutudaki sırası yeni başlayan işletmenin ilk serum tüpünün üst kısmına cam kalemiyle yuvarlak daire çizilmesi gerekmektedir.
 - f) Veri tabanından alınan numune gönderme formu naylon dosya içine konularak serumlarla birlikte gönderilir. Veri sisteminden formun alınmadığı durumlarda bu çalışmayla ilgili olan serum toplama formu ve bilgiler <https://vetkontrol.tarimorman.gov.tr/sap> web adresinden temin edilir. Serum tüplerinin üzerinde ve Serum Toplama Bilgi Formunda istenilen bilgilerin eksik olması veya serum kutuları kullanılmadan gönderim yapılması ya da serum kutularına serum bilgi formundaki sıraya riayet edilmeden yapılan gönderimler test edilmez ve değerlendirilmeye alınmaz.

Violojik (Probang) numunelerin alınması

6. Yetiştirme sebebi ile yapılacak sevklerde NSP test sonuçlarına göre pozitiflikler tespit edilirse bu hayvanlardan probang numunesi alınarak şap virüsü mevcudiyeti araştırılır. Probang numunelerinin alınması Şap Enstitüsü Müdürlüğü tarafından eğitime alınan veteriner hekimler veya bölge Enstitü Müdürlüğü uzmanları tarafından ve/veya bu kişiler tarafından eğitime alınan personel tarafından yapılır.
7. Probang numune alımında aşağıdaki malzeme ve kimyasallara ihtiyaç vardır:
 - a) **Probang alma kanülleri:** Sığırlar için büyük ve küçük iki ayrı boyutta ve küçükbaş

hayvanlar için tek boyutta olmak üzere üç tip aparat Enstitü tarafından demirbaş zimmetli olarak her bir ilin ihtiyacı nispetinde kullanıcı il müdürlüklerine dağıtımı yapılır.

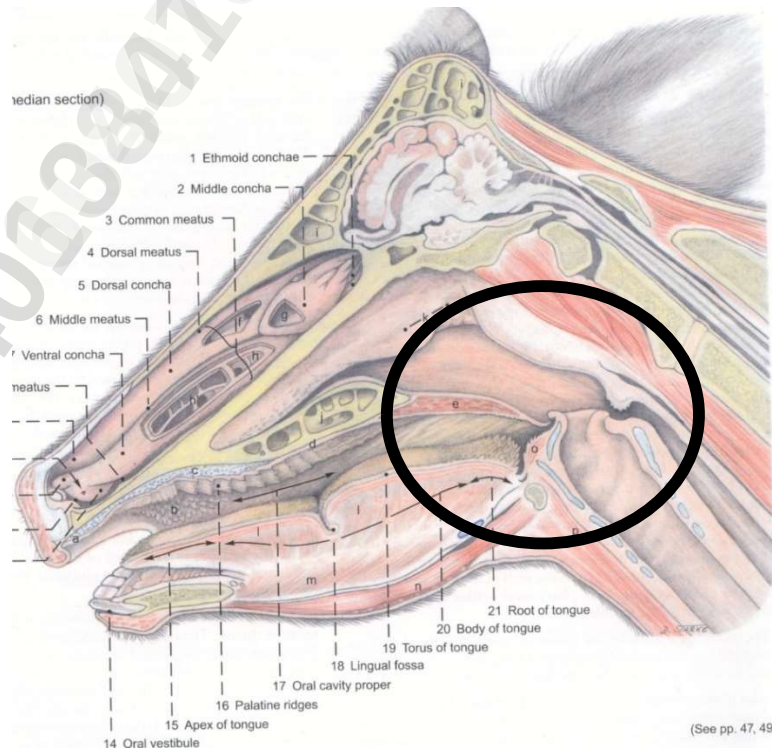
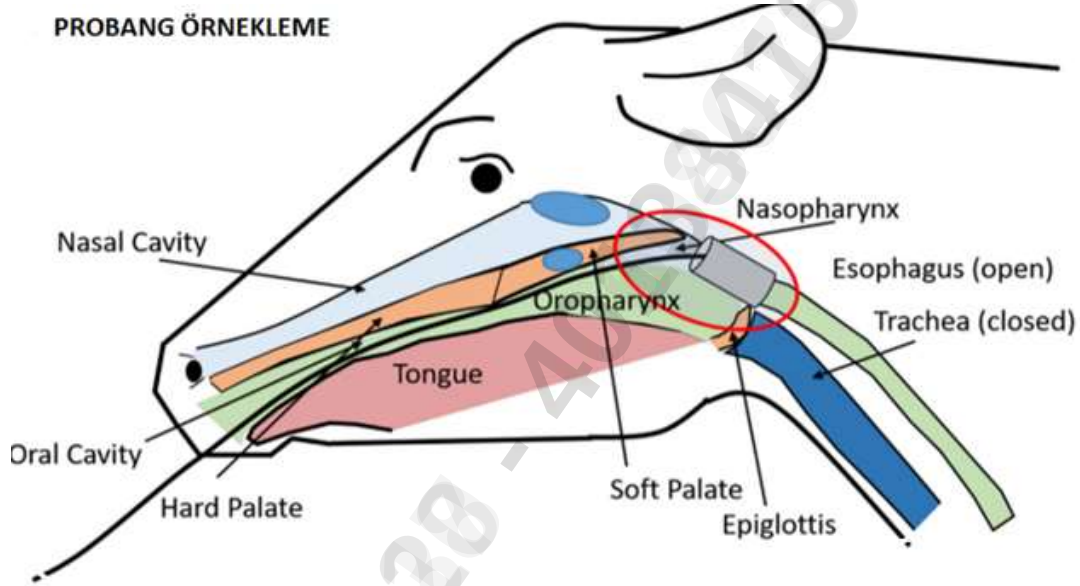

Şekil.1. Probang numunesi alma kanülleri

- b) İçerisinde virüsün muhafazasını sağlayan antibiyotikli PBS içeren cryotüp veya geniş ağızlı tüpler Enstitü tarafından kullanıma hazır olarak gönderilir. Cryotüpler sıvı azot veya kurubuz ile, geniş ağızlı tüpler ise buz aküsü ile gönderilir.
- c) Sitrik asit veya Sodyum karbonat: Dezenfektan, kanülleri dezenfekte etmede kullanılır. Enstitü Müdürlüğü tarafından temin edilir
- d) Serolojik pipet Enstitü Müdürlüğü tarafından temin edilir.
- e) Üç adet plastik kova İlgili İl Müdürlüğü tarafından temin edilir.
8. Probang numunesi alınmasına ihtiyaç duyulan işletmeler için, Enstitü tarafından yeterli sayıda malzeme ve kimyasallar numunenin alınmasından sorumlu il müdürlüğüne gönderilir. Kargo ücreti alıcı kurum tarafından ödenir.
9. Probang numunesinin alınması talimatı:
 - a) Numune almaya gitmeden önce tüm malzeme ve kimyasalların eksiksiz olduğundan emin olunuz.
 - b) Üç adet plastik kovanın her birine üçte iki oranında çeşme suyu doldurunuz ve her birine 1, 2, 3 olarak numaralandırınız. 2 numaralı kovaya 10 lt suya 50 gr olacak şekilde sitrik asit solusyonu veya 10 lt suya 200 gr sodyum karbonat hazırlayınız. 1 ve 3 nolu kovalara musluk suyu doldurunuz. Bir hayvandan probang numunesi aldıktan sonra probang aletini tekrar kullanmadan önce sırası ile 1, 2 ve 3 nolu kovalarda dezenfeksiyonunu sağlayınız.
- c) Numune alınacak hayvanı, hayvana ve numune alacak kişiye zarar vermeyecek şekilde bir yardımcı marifetiyle tutunuz. Hayvanı tutan kişi hayvanın ağız ve burun kısmından değil baş

kısından tutması gerekmektedir.

- d) Numune alınacak hayvanın numune alım işlemi 12 saat öncesinde yem yememiş olması tercih edilir. Eğer numune alınacak hayvan bu süre içerisinde yem yemiş ise basit bir şişe ile hayvana su içirilir. Böylece kaba yem kalıntılarının yıkanması sağlanır. Numune alacak kişi uygun büyüklükteki probang kanülünü seçtikten sonra sağ eline alır ve sol eli ile hayvanın ağzını açtıktan sonra başparmağı haricindeki parmaklarıyla hayvanın diline bastırırken, başparmağı ile hayvanın üst damağından itme hareketi uygular. Bu şekilde açılmış olan hayvanın ağzına kanülü, hayvanın dişleriyle kanülü gevmesine izin vermeden farenks bölgesine kadar yavaş ve nazik bir şekilde hareket ettirir. Kanülün haznesinin tam farenks boşluğunda olduğundan emin olduktan sonra yavaş bir şekilde ileri geri hareketi yaptırılır. Bu hareketi birkaç defa yaptıktan sonra, yavaş ve nazik bir şekilde kanül ağızdan çıkartılır. Geriye çekme işleminde kanülün serbest bir şekilde hareket ettiğinden emin olunur.

Şekil 2 Orafarangeal bölgeyi gösterir anatomik resim (ARTZ.2020)

- e) Kanül geriye çekilirken ve çekme işleminden sonra kanülün haznesinin yukarıya doğru dik olması ve içerisindeki sıvının dökülmemesi sağlanır.
- f) Kanül haznesindeki Orofarengeal sıvı direkt olarak probang kabından tüpe probang sıvısının dökülmesi ile yada pipet yardımıyla yapılabilir. Probang sıvısı ile antibiyotikli PBS eşit miktarlarda karıştırılarak gönderilmelidir. Örneğin yaklaşık 2 ml lik probang sıvısı 2 ml antibiyotikli PBS karıştırılmalı ve tüp toplamda yaklaşık 4 ml sıvı içermelidir. Bu 4 ml.lik sıvının 2 ml si şahit numune olarak bölünür.
- g) Tüplerin üzerine silinmez suya dayanıklı cam kalemiyle numune sıra numarası, numune alınan hayvanın kulak numarası yazılır. Tüplerden birine test numunesi, diğerine ise şahit numune ibaresi yazılır.
- ğ) Numuneler dış ortam şartlarına uzun süre maruz bırakılmadan ilgili il veya ilçe müdürlüğü ofislerine ulaştırılır ve veri sistemine girilir Daha sonra numuneler kargoya verilmeye kadar buzdolabının dondurucusunda muhafaza edilir. Şahit numuneler herhangi bir ihtilaf durumunda tekrar test işlemi için kullanılmak üzere, Şap Enstitüsü Müdürlüğü'nün belirlediği özel bir depoda kayıt altında saklanır.
10. Bu şekilde gönderime hazır hale gelen tüpler, dökülmeye ve transfer sırasında zarar görmeye mahal bırakmayacak şekilde paketlenildikten sonra soğuk zincir şartları sağlanarak (tercihen kuru buz veya buz aküsü ile) kargo ile gönderilir. Kargo ücreti numunenin alındığı işletme tarafından ödenir. Şap Enstitüsü'ne intikal eden probang numunelerinin gerekli kayıt işlemini takiben, şap virüsü tespiti amacıyla Real-Time PCR test metodu kullanılarak test numunesi ibaresi yazılı olan tüpteki probang numunesi test edilir. Gelen serumların kayıt işlemi, test edilmesi, sonuçların değerlendirilmesi ve rapor tanzimi için, numunelerin enstitüye intikalinden itibaren 7 günlük süre (test işleminin tekrar edilmesinin gerektiği durumlarda enstitü müdürlüğü süre uzatma hakkını saklı tutar) gerektiğinden sonuç raporu en az 7 iş gününden sonra verilir.

Test sonucunun değerlendirilmesi:

- 11.Serolojik test sonuçlarının negatif çıkması halinde sonucu negatif çıkan hayvanların hareketine izin verilir. Pozitif çıkan hayvanlardan ise sevk için başvuru devam ediyorsa virolojik test için numune alınır, numunelerin sonucunun negatif çıkması halinde bu hayvanların hareketine izin verilir.

Analiz Ücretleri:

12. Test yapılacak hayvanlar için ödenmesi gereken bedel hayvan sahibi tarafından ilgili Enstitü Müdürlüğünün hesabına yatırılır.

TRAKYA'YA HAYVAN NAKİLLERİ TAKİP FORMU

İLİ/İLÇESİ:

İşletme No:

Kriter	Tespit edilen durum
Nakli istenen hayvanların numunenin alındığı tarihte işletmede bulunma süresi (Minimum 3 ay olmalıdır)	
İşletmenin 10 km çevresinde şap hastalığı çıkmış mıdır? (Numune alındığı tarihte Son 3 ay içinde şap hastalığı olmamalıdır)	
Karantina/İzolasyona alınmış hayvan sayısı (Kulak küpe numaraları belirtilecek)	
Karantina/İzolasyon "başlangıç tarihi"	
Karantina/İzolasyon başlangıç tarihinde yapılan klinik muayenede şap hastalığı/ihbarı mecbur hastalık belirtisi var mı?	
Karantina/izolasyon "bitiş tarihi" (Karantina/İzolasyon süresi minimum 30 gün olmalıdır)	
Karantina/İzolasyon bitiminde yapılan klinik muayenede şap hastalığı/ihbarı mecbur hastalık belirtisi var mı?	
Karantina/İzolasyon süresi bitimindeki hayvan sayısı (Başlangıç liste ile karşılaştırılacak, eğer eksik hayvan varsa nedeni belirtilecek)	
NSP serolojik test için serum numunesi alınma tarihi	
NSP serolojik test rapor tarihi	
NSP serolojik test sonucu	
NSP pozitif hayvanlardan virolojik numune alım tarihi	
Virolojik numune sonuçları	
Sevk tarihi	
Sevk edilen hayvan sayısı()	
Sevk tarihinde yapılan klinik muayenede şap hastalığı/ihbarı mecbur hastalık belirtisi var mı?	
Hayvanların karantinaya alınması ile sevk tarihi Arasında geçen sürede işletmenin 10 km çevresinde şap hastalığı çıkışı yapıldı mı? Çıkmış mıdır?	
Hayvanların transferinde kullanılacak araçlar Temizlenerek dezenfekte edildi mi?	

Şap Hastalığı Benzeri Semptomlar Gösteren Hastalıkların Listesi Egzotik Hastalıklar:

Veziküler Stomatitis

Domuz Veziküler Hastalığı

Domuz Veziküler Ekzantem

Karıştırılma olasılığı olan diğer hastalıklar:

Endemik Hastalıklar:

Sığır Viral Diyare / Mukozal Hastalık

Enfeksiyöz Bovine Rhinotracheitis / Enfeksiyöz Pustular Vulvovaginitis

Malignant Catarrhal Fever

Bovine Mammillitis

Bovine Papular Stomatitis

Boğaz / Ağız Yaralanmaları

Ülseratif Pododermatitis

Laminitis

Kimyasal / Termal Yanıklar

Zehirlenmeler (Hemlock)

Orf

Egzotik Hastalıklar:

Rinderpest

Mavi dil